

Vlada Crne Gore

**PREGOVARAČKA POZICIJA CRNE GORE
ZA MEĐUVLADINU KONFERENCIJU O PRISTUPANJU CRNE GORE
EVROPSKOJ UNIJI ZA
POGLAVLJE 4 - SLOBODA KRETANJA KAPITALA**

Podgorica, februara 2014.

I SAŽETAK PREGOVARAČKE POZICIJE

Crna Gora prihvata pravnu tekovinu Evropske unije (EU) obuhvaćenu poglavljem 4 Sloboda kretanja kapitala koja je bila na snazi 21. II 2013. i do trenutka pristupanja Evropskoj uniji ne očekuje poteškoće u sprovođenju pravne tekovine EU u okviru ovog poglavlja.

Crna Gora ne traži trajna izuzeća niti prelazna razdoblja za sprovođenje pravne tekovine obuhvaćene ovim poglavljem.

II ZAKONODAVNI I INSTITUCIONALNI OKVIR

Poglavlje Sloboda kretanja kapitala obuhvata tri temeljna područja: 1) kretanje kapitala i plaćanja; 2) usluge platnog prometa i 3) sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma.

1. Kretanje kapitala i plaćanja

Propisi Crne Gore koji regulišu oblast kretanja kapitala i plaćanja su:

- Zakon o tekućim i kapitalnim poslovima sa inostranstvom („Sl. list RCG“, br. 45/05 i „Sl. list CG“, br. 62/08, 40/11);
- Odluka o visini gotovog novca koji se može unositi i iznositi iz Crne Gore bez prijavljivanja („Sl. list CG“, br. 38/10);
- Zakon o stranim investicijama („Sl. list CG“, br. 18/11);
- Zakon o svojinsko - pravnim odnosima („Sl. list CG“, br. 19/09);
- Zakon o državnoj imovini („Sl. list CG“, br. 21/09 i 40/11);
- Zakon o državnom premjeru i katastru nepokretnosti („Sl. list CG“, br. 29/07; „Sl. list CG“, br. 73/10, 32/11, 40/11);
- Zakon o hartijama od vrijednosti („Sl. list RCG“, br. 59/00, 10/01, 43/05, 28/06; „Sl. list CG“, br. 53/09, 73/10, 40/11);
- Zakon o osiguranju („Sl. list RCG“, br. 78/06, 19/07; „Sl. list CG“, br. 53/09, 73/10, 40/11, 45/12);
- Pravilnik o ograničenjima deponovanja i ulaganja sredstava tehničkih rezervi i sredstava garantne rezerve društava za osiguranje („Sl. list CG“, br. 38/09, 43/09);
- Zakon o dobrovoljnim penzionim fondovima („Sl. list CG“, br. 78/06, 14/07, 73/10, 40/11).

Važna pitanja iz oblasti kretanja kapitala u odnosima Crne Gore i Evropske unije uređena su i članom 63. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP).

Takođe, Ustav Crne Gore iz 2007. propisuje da strano lice može biti subjekat prava svojine u skladu sa zakonom. Zakon o svojinsko pravnim odnosima iz 2009. propisuje određena ograničenja u sticanju prava svojine stranih lica, ali se ova ograničenja ne odnose na državljane EU, jer je prema Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju, u članu 63 tačka 3,

CG

Crna Gora obezbijedila nacionalni tretman državljanima država članica EU kada je riječ o sticanju nekretnina na njenoj teritoriji. Kada je u pitanju sticanje prava svojine stranih lica iz trećih zemalja važi princip reciprociteta.

U Crnoj Gori postoji odgovarajući institucionalni okvir za sprovođenje pravne tekovine u ovoj oblasti i nije potrebno osnivanje novih institucija, već samo jačanje postojećih. Za sprovođenje pravne tekovine EU u ovoj oblasti nadležni su Ministarstvo finansija, Centralna banka Crne Gore, Komisija za hartije od vrijednosti, Agencija za nadzor osiguranja i Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija.

U cilju postizanja pune usklađenosti i primjene pravne tekovine EU Crna Gora će nastaviti s daljim usklađivanjem zakonodavstva i jačanjem administrativnih kapaciteta.

2. Platni promet

Važeća zakonska osnova za obavljanje platnog prometa u Crnoj Gori je Zakon o platnom prometu u zemlji („Sl. list CG“, br. 61/08 i 31/12), a platnog prometa s inostranstvom Zakon o tekućim i kapitalnim poslovima sa inostranstvom („Sl. list RCG“, br. 45/05 i „Sl. list CG“, br. 62/08, 40/11).

Zakonom o platnom prometu u zemlji regulisani su transferi sredstava, poravnanje međubankarskih transfera, instrumenti elektronskog plaćanja, platni sistemi i vansudsko rješavanje sporova u platnom prometu u zemlji, a Zakonom o tekućim i kapitalnim poslovima sa inostranstvom uređen je režim međunarodnih plaćanja i rokovi za izvršenje tih plaćanja.

Na osnovu navedenih zakona, Centralna banka je, kao regulator platnog prometa, donijela i podzakonske akte, kojima se bliže uređuju pojedina pitanja funkcionisanja platnog prometa, i to:

- 1) Odluku o strukturi računa za izvršavanje transfera sredstava i bližim uslovima i načinu otvaranja i ukidanja tih računa („Sl. list CG“, br. 24/09 i 15/11);
- 2) Odluku o jedinstvenoj strukturi za identifikaciju i klasifikaciju računa po IBAN standardu za plaćanja sa inostranstvom („Sl. list RCG“, br. 74/06);
- 3) Odluku o sadržini Centralnog registra računa (Sl. list CG“, br. 24/08 i 15/11);
- 4) Odluku o evidenciji računa za obavljanje poslova platnog prometa sa inostranstvom („Sl. list CG“, br. 24/09 i 15/11);
- 5) Odluku o minimumu elemenata kreditnog i debitnog naloga („Sl. list CG“, br. 24/09 i 41/09);
- 6) Odluku o uslovima i načinu obavljanja pojedinih poslova u izvršavanju transfera sredstava od strane agenta („Sl. list CG“, br. 24/09);
- 7) Odluku o izdavanju i upotrebi instrumenata udaljenog pristupa i o načinu i rokovima za izvještavanje („Sl. list CG“, br. 24/09);
- 8) Odluku o bližim uslovima izdavanja i oduzimanja dozvole za rad platnog sistema („Sl. list CG“, br. 24/09);

CG

- 9) Odluku o minimalnoj vrijednosti međubankarskih transfera sredstava koji moraju biti procesuirani u RTGS sistemu („Sl. list CG”, br. 24/09);
- 10) Odluku o načinu vršenja kontrole platnih sistema („Sl. list CG”, br. 24/09);
- 11) Odluku o načinu i postupku vršenja kontrole obavljanja platnog prometa u zemlji („Sl. list CG”, br. 15/11);
- 12) Pravila platnog sistema za izvršavanje međubankarskih transfera sredstava („Sl. list CG”, br. 24/09 i 15/11).

Institucionalni okvir za obavljanje platnog prometa čine Centralna banka Crne Gore i 11 banaka.

3. Sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma

Vlada je 30. IX 2010. donijela Strategiju za prevenciju i suzbijanje terorizma, pranja novca i finansiranja terorizma - za period 2010-2014. Takođe, Vlada je 30. IX 2010. formirala Nacionalnu komisiju za sprovođenje Strategije. Osnovni cilj Strategije je utvrđivanje prioriteta zasnovanih na potrebi razvijanja efikasnih i funkcionalnih mehanizama relevantnih institucija i unapređenja procedura prevencije i suzbijanja terorizma, pranja novca i finansiranja terorizma. Strategijom se iskazuje opredjeljenje Crne Gore da kroz evropske i evroatlanske integracije zajednički djeluje s drugim državama i međunarodnim organizacijama, s ciljem jačanja nacionalne, regionalne i globalne bezbjednosti.

Strategija, u skladu s osnovnim ciljem, definiše opšti okvir djelovanja i odgovor Crne Gore na tekuće i buduće izazove i prijetnje, kroz unapređenje postojećih i razvoj novih mjera, mehanizama i instrumenata, koji su u funkciji stabilnosti i bezbjednosti, što podrazumijeva ostvarivanje cilja da Crna Gora ima koordiniran i efikasan sistem za sprječavanje terorizma, pranja novca i finansiranja terorizma zasnovan na međunarodnim standardima i saradnji između nadležnih institucija.

U tom smislu, strateški pravci djelovanja Crne Gore su:

- Unapređenje saradnje i razmjena informacija s regionalnim i međunarodnim partnerima u borbi protiv terorizma, pranja novca i finansiranja terorizma;
- Usvajanje i primjena međunarodnih standarda;
- Definisane principa i postupaka unapređenja saradnje nadležnih institucija.

U cilju sprovođenja Strategije, Vlada je usvojila Akcioni plan za period 2010-2012, kojim su utvrđene konkretne mjere, nadležni organi, rokovi, indikatori uspjeha. Akcioni plan za period 2013-2014. usvojen je na Vladi 25. VII 2013.

Važeći pravni okvir za preduzimanje mjera i radnji radi otkrivanja i sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma u Crnoj Gori čine Zakon o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma („Sl. list CG”, br. 14/07,04/08 i 14/12) i podzakonska akta.

Zakon o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma je u velikoj mjeri usklađen s međunarodnim standardima u oblasti sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma, odnosno preporukama Finansijske Akcione Radne Grupe (Financial Action Task Force – FATF), Direktivom 2005/60/EZ Evropskog parlamenta i Vijeća EU o prevenciji upotrebe finansijskog sistema u svrhe pranja novca i finansiranja terorizma, Direktivom 2006/70/EZ Evropskog parlamenta i Vijeća i Uredbom br. 1781/2006/EZ Evropskog parlamenta i Vijeća EU o prenošenju informacija o uplatiocu prilikom prenosa novčanih sredstava.

Zakonom o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma regulisane su mjere i radnje koje se preduzimaju radi otkrivanja i sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma. Ovim zakonom propisane su definicije pranja novca i finansiranja terorizma, određeni su obveznici koji su dužni izvršavati obaveze i zadatke propisane ovim zakonom, nadležnosti Uprave za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma, obaveza državnih organa koji su uključeni u borbu protiv pranja novca i finansiranja terorizma, kao i vođenje evidencije, zaštita i čuvanje podataka pribavljenih na osnovu ovog zakona.

Na osnovu navedenog Zakona, donijeta su podzakonska akta kojima se bliže uređuju pojedina pitanja u ovoj oblasti i to:

1. Ministarstvo finansija je donijelo:
 - Pravilnik o izradi smjernica za analizu rizika radi sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma („Sl. list CG”, br. 20/09);
 - Pravilnik o načinu rada ovlaštenog lica, načinu sprovođenja unutrašnje kontrole, čuvanju i zaštiti podataka, načinu vođenja evidencija i osposobljavanju zaposlenih („Sl. list CG”, br. 80/08);
 - Pravilnik o načinu dostavljanja podataka o gotovinskim transakcijama u vrijednosti od 15 000 eura i više i sumnjivim transakcijama Upravi za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma („Sl. list CG”, br. 79/08);
 - Pravilnik o indikatorima za prepoznavanje sumnjivih klijenata i transakcija („Sl. list CG”, br. 26/12);
 - Pravilnik o sadržaju i vrsti podataka o uplatiocu koji prate elektronski prenos novčanih sredstava („Sl. list CG”, br. 60/12);
2. Uprava za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma je 25. IX 2009. utvrdila „Smjernice o izradi analize rizika radi sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma“.
3. Centralna banka je 25. II 2010. utvrdila „Smjernice za analizu rizika kod banaka radi sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma“;
4. Uprava za igre na sreću je 25. XII 2009. utvrdila „Smjernice o izradi analize rizika radi sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma“;
5. Komisija za hartije od vrijednosti je 9. II 2012. utvrdila „Smjernice o izradi analize rizika radi sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma“;

CG

6. Agencija za nadzor osiguranja je 7. III 2011. utvrdila „Smjernice za analizu rizika pranja novca i finansiranja terorizma u društvima za osiguranje“.

III. USKLAĐIVANJE ZAKONODAVNOG I INSTITUCIONALNOG OKVIRA S PRAVNOM TEKOVINOM EVROPSKE UNIJE

1. Kretanje kapitala i plaćanja

U pogledu kretanja kapitala i plaćanja Crna Gora je postigla visok nivou usklađenosti s pravnom tekovinom EU, uključujući relevantne odredbe Ugovora o funkcionisanju Evropske unije (članovi 63-66, 49, 54, 56, 75, 143, 144,) i Direktivu Savjeta 88/361/EEC o primjeni člana 67 Ugovora.

U cilju postizanja pune usklađenosti i primjene pravne tekovine EU Crna Gora će sprovesti sljedeće izmjene nacionalnih propisa:

- Izmjene Zakona o osiguranju u dijelu koji se odnosi na princip teritorijalnosti, odnosno osiguranje imovine i lica kojim će se osigurati ukidanje ograničenja koje se odnosi na osiguranje rezidenata samo kod domaćih osiguravajućih kompanija. Rok za usklađivanje je do pristupanja EU.
- Izmjene Zakona o stranim investicijama kojim će se ukinuti ograničenje koje se odnosi na ulaganja stranih investitora u privredna društva za proizvodnju i promet naoružanja i vojne opreme. Rok za donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o stranim investicijama je IV kvartal 2014;
- Donijeti novi Zakon o tržištu kapitala (umjesto postojećeg Zakona o hartijama od vrijednosti) koji će biti usklađen s direktivama iz ove oblasti. Rok za donošenje je I kvartal 2015.

Pored navedenog, Crna Gora će sprovesti izmjene i dopune zakona koji uređuju poslovanje finansijskih institucija koje se odnosi na povlašćeni pristup javnog sektora finansijskim institucijama i različiti tretman ulaganja institucionalnih ulagača, i to:

- Zakona o osiguranju i Pravilnika o ograničenjima deponovanja i ulaganja sredstava tehničkih rezervi i sredstava garantne rezerve društva za osiguranje;
- Zakona o dobrovoljnim penzionim fondovima.

Nakon izmjena ovi zakoni neće sadržati odredbe koje se odnose na povlašćeni pristup javnog sektora finansijskim institucijama, a koje bi mogle biti u primjeni nakon pristupanja Crne Gore EU. Rok za usklađivanje u ovoj oblasti je do pristupanja EU.

Zakon o svojinsko-pravnim odnosima će biti usklađen s pravnom tekovinom EU, u skladu s odredbama SSP-a, do datuma pristupanja Crne Gore EU.

2. Platni promet

Važeća crnogorska regulativa o platnom prometu je djelimično, usklađena s najvažnijim pravnim aktima EU iz ove oblasti, i to: Direktivom 2007/64/EZ o platnim uslugama na unutrašnjem tržištu i Direktivom 98/26/EZ o konačnosti poravnanja u platnim sistemima i sistemima za poravnanje hartija od vrijednosti. Neophodno je izvršiti usklađivanje s Direktivom 2009/110/EZ o osnivanju, poslovanju i prudencioj kontroli poslovanja institucija za elektronski novac, Regulativom (EU) br. 924/2009/ o prekograničnim plaćanjima i Regulativom (EU) br. 260/2012 o utvrđivanju tehničkih i poslovnih zahtjeva za kreditne transfere i direktna zaduženja u eurima. Saglasno navedenom, ključna pitanja po kojima je tek potrebno postići usklađenost s pravnom tekovinom EU su: uvođenje platnih institucija kao pružalaca platnih usluga; uvođenje institucija za elektronski novac kao izdavalaca elektronskog novca i kao pružalaca platnih usluga; unapređenje informisanosti korisnika platnih usluga i uvođenje novih lica koja, pored banaka, mogu biti operateri platnih sistema.

Skupština je 23. XII 2013. donijela novi Zakon o platnom prometu („Sl. list CG“, br. 62/13), koji je stupio na snagu 8. I 2014. Njegova primjena će otpočeti nakon isteka godine dana od dana stupanja na snagu, dakle 9. I 2015, do kada je Centralna banka Crne Gore obavezna da donese neophodna podzakonska akta za njegovo sprovođenje. Na ovaj način će se obezbijediti da primjena svih novih propisa iz ove oblasti - i zakona i podzakonskih akata - počne istovremeno.

Donošenjem novog Zakona o platnom prometu i njegovih podzakonskih akata crnogorski regulatorni okvir o platnom prometu biće u potpunosti usklađen s pravnom tekovinom EU iz ove oblasti. Izuzeci su Regulativa Evropskog parlamenta i Savjeta br. 924/2009 o prekograničnim plaćanjima koja ukida Regulativu Evropskog parlamenta i Savjeta br. 2560/2001, i Regulativa Evropskog parlamenta i Savjeta 260/2012 o utvrđivanju tehničkih i poslovnih zahtjeva za kreditne transfere i direktnih zaduživanja u eurima i o izmjenama Regulative Evropskog parlamenta i Savjeta br. 924/2009, koje će se primjenjivati danom ulaska Crne Gore u EU.

3. Sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma

Važeća crnogorska regulativa o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma je u velikoj mjeri usklađena s pravnom tekovinom EU.

U skladu s preporukama datim na osnovu Drugog izvještaja 3. Runde evaluacije o napretku Crne Gore u oblasti SPN/FT izvršene su odgovarajuće izmjene i dopune Krivičnog zakonika i Nacrta zakona o tržištu kapitala.

CG

U cilju usklađivanja Zakona o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma s novim međunarodnim standardima u oblasti sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma, odnosno preporukama FATF-a urađen je Nacrt novog zakona o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma, pri čemu je istovremeno implementirana većina odredbi IV Direktive¹.

Javna rasprava vezana za Nacrt novog Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma je završena sredinom oktobra 2013. i očekuje se da ga Skupština donese u IV kvartalu 2014. Neophodna podzakonska akta za njegovo sprovođenje biće donijeta u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Donošenjem novog Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma i podzakonskih akata, sistem sprečavanja pranja novca biće dodatno usklađen s pravnom tekovinom EU. Izmjene i dopune novog Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma kojima će se implementirati preostale odredbe IV Direktive biće donijete u II kvartalu 2016.

Takođe, u pripremi je formiranje radnog tijela koje će biti zaduženo za izradu Nacionalne procjene rizika od pranja novca i finansiranja terorizma.

Crna Gora će preduzeti korake u cilju jačanja administrativnih kapaciteta USPNFT-a i drugih relevantnih institucija kao i organizovanje obuka za obveznike. Crna Gora namjerava da primijeni IT strategiju i Strategiju razvoja Uprave za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma.

3.1. Jačanje međuinstitucionalne saradnje u oblasti sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma

Crna Gora sprovodi preporuke Evropske komisije vezano za jačanje međuinstitucionalne saradnje organa i tijela koja se bave sprečavanjem pranja novca i finansiranja terorizma. Polazeći od preporuka EK potpisani su sljedeći sporazumi o saradnji među institucijama:

- Sporazum o saradnji između USPN i MUP – jul 2004;
- Sporazum o saradnji između USPN i Poreske uprave, oktobar 2004;
- Sporazum o saradnji između USPN i Uprave carina, oktobar 2004;
- Sporazum o saradnji između USPN i Osnovnog suda Podgorica, maj 2005;
- Sporazum o saradnji za razmjenu informacija i uzajamnu pomoć u vezi sa pitanjima nadzora tržišta hartija od vrijednosti između USPNFT i KHOV, je potpisan u martu 2006;

¹ Nova Direktiva o prevenciji upotrebe finansijskog sistema u svrhe pranja novca i finansiranja terorizma koja je u formi Predloga objavljena na internetskoj stranici Evropske komisije.

- Sporazum o saradnji u oblasti kontrole banaka između USPN i CB, je potpisan u junu 2006;
- Sporazum o saradnji između USPNFT i Državne revizorske institucije, je potpisan 2009;
- Vrhovno državno tužilaštvo, Uprava policije, Poreska uprava, Uprava za sprječavanje pranja novca i finansiranje terorizma i Uprava carina su u februaru 2010. zaključili Sporazum o formiranju zajedničkog istražnog tima koji će postupati u slučajevima organizovanog kriminala i najtežih oblika koruptivnih krivičnih djela.
- Sporazum o unapređenju saradnje u oblasti suzbijanja kriminala između Ministarstva unutrašnjih poslova i javne uprave, Ministarstva pravde, Uprave policije, Uprave za sprječavanje pranja novca i finansiranje terorizma i Poreske uprave, potpisan je u decembru 2010.
- Memorandum o saradnji i razmjeni podataka u oblasti sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma potpisan je prvi put u decembru 2011 između Ministarstva finansija, USPNFT, CBCG, KHOV, ANO, MUP- UP), a u maju 2013 je i Uprava policije postala strana potpisnica ovog Memoranduma.

Crna Gora će u okviru pregovaračkog poglavlja 24 – Pravda, sloboda i bezbjednost obezbijediti da se efikasno i efektivno sprovode odredbe potpisanih sporazuma od strane potpisnica, kako u okviru određenom zakonima i podzakonskim aktima, tako i u okviru određenih nadležnosti. Cilj je da se ojača saradnja između državnih institucija, kako bi sistem sprečavanja pranja novca bio efikasniji.